

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת זאב אלקין

פ/25/2513

הצעת חוק לקביעת מעמדם של בני זוג שבאו בהסכם הזוגיות, התשפ"ג–2023

הגדרות

1. בחוק זה –

"בית המשפט" – בית המשפט לענייני משפחה ;

"בן דת" – לרבות חסר דת ;

"הסכם זוגיות" – הסכם בין איש ואישה שהוראות חוק זה יחולו על ההתקשרות שביניהם לחיות כבני זוג ;

"הצהרת העדר כוונה להינשא על פי הדין הדתי" – תצהיר שבו יצהירו בני הזוג כי חייהם המשותפים וההתקשרות בהסכם הזוגיות אינם משקפים כוונה להינשא בהתאם לדין הדתי.

"רישום" או "מרשם" – רישום רשמי של בני זוג שבאו בהסכם הזוגיות המתנהל לפי חוק זה.

הזוג

2. התקשרות בין בני

איש ואישה הרשומים במרשם האוכלוסין כחסרי דת או הנם בני דתות שונות שהסכימו לחיות יחד ולקיים חיי משפחה ומשק בית משותף אך מבלי שחייהם המשותפים יחשבו כיוצרים קידושין או נישואין לפי הדין האישי, רשאים להירשם כבני זוג אם התקיימו בהם התנאים הבאים :

(1) מלאו לכל אחד מהם 18 שנים ;

(2) אחד מהם לפחות הוא תושב ישראל ;

(3) הם אינם קרובי משפחה בשל היותם אב ובתו, אם ובנה, אח ואחות, סבא ונכדתו או נינתו, סבתא ונכדה או נינה, דוד ואחייניתו או בתה, דודה ואחיינה או בנו, איש ואחות אשתו בחייה ; לעניין זה דין מי שהיה נשוי או בן זוג של אחד מאלה כדין אותו קרוב משפחה וכן דין מאומץ או מאמץ של אחד מאלה כדין קרוב משפחה מלידה ;

(4) כל אחד מהם אינו רשום במרשם רשמי כבן זוג לאחר בישראל או במדינת חוץ והם אינם נשואים לפי הדין האישי על פי קביעתו של בית הדין הדתי שיש לו סמכות שיפוט בענייני נישואין וגירושין שלו, ולא היה רשום או נשוי כאמור במשך 180 ימים קודם לרישום;

(5) היה אחד מבני הזוג פסול דין או שמונה לו אפוטרופוס, לא ירשם כבן זוג, אלא אם כן אישר בית המשפט שהוא יכול לבוא בברית הזוגיות.

3. התקשרות לבוא בהסכם זוגיות

אין להתנות על הוראות חוק זה.

4. מינוי רשם (א) שר המשפטים ימנה אדם הכשיר להתמנות לשופט בבית משפט לענייני משפחה לרשם אשר יקיים מרשם של בני הזוג לפי חוק זה (להלן – הרשם).

(ב) לצורך מילוי תפקידו יהיו לרשם הזוגיות סמכויות חקירה לפי סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט–1968¹.

5. מרשם בני זוג (א) בני זוג אשר מבקשים לבוא בברית הזוגיות ולהירשם במרשם יגישו לרשם בקשה בטופס שיקבע ובצרוף מסמכים אשר מאמתים את התנאים שבסעיף 2 וכן הצהרת העדר כוונה להינשא על פי הדין הדתי.

(ב) הגישו בני זוג לרשם בקשה להירשם במרשם, יפרסם הרשם ברבים בדרך שתיקבע, הודעה על הבקשה שהוגשה לו.

(ג) כל אדם רשאי להגיש לרשם, בתוך תקופה שתיקבע, התנגדות לבקשה לרישום בשל כך שלא התקיימו התנאים האמורים בסעיף 2; הוגשה לרשם התנגדות, ימציא העתק ממנה לבני הזוג והם רשאים למסור לו את תשובתם להתנגדות.

(ד) לא הוגשה לרשם התנגדות או שהרשם נוכח כי אין בהתנגדות שהוגשה ממש, יזמין את בני הזוג להתייצב בפניו לבוא בברית הזוגיות.

(ה) בני הזוג יצהירו בפני הרשם כי התקיימו בהם התנאים האמורים בסעיף 2, כי הם מסכימים לבוא בהסכם הזוגיות, לחיות יחד ולקיים חיי משפחה ומשק בית משותף מבלי שחיהם המשותפים ייחשבו כקידושין או נישואין או כיוצרים קידושין או נישואין לפי הדין האישי, ולהירשם כבני זוג לפי הוראות חוק זה ללא כל תנאי; נוכח הרשם שכל אחד מבני הזוג הניצב בפניו מוכן לבוא בהסכם הזוגיות בהסכמה חופשית ובהבינו את משמעותה ותוצאותיה לרבות לעניין חוק יחסי ממון, התשל"ג–1973², יחתמו בפניו בני הזוג על הסכם הזוגיות והרשם יקיים את ההסכם בחתימתו (להלן – ההתקשרות) וירשום את פרטי בני הזוג שייקבעו במרשם.

¹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 28.
² ס"ח התשל"ג, עמ' 267.

(ו) בני זוג שנישאו במדינת חוץ או שרשומים במרשם רשמי כבני זוג במדינת חוץ, ושנתקיימו בהם הוראות סעיף 2 לחוק זה, רשאים להגיש לרשם בקשה לפי סעיף קטן (א), בצירוף מסמכים המאשרים כי הם נשואים או רשומים כבני זוג במדינת חוץ; נוכח הרשם באמיתותם של המסמכים, ירשום הרשם במרשם את פרטי בני הזוג שייקבעו ואת מועד נישואיהם או מועד רישומם במדינת החוץ.

(ז) החליט הרשם לרשום את בני הזוג במרשם, ישלח העתק מן הרישום לבני הזוג ולפקיד הרישום לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965³ (להלן – פקיד הרישום).

(ח) הוגשה לרשם התנגדות לפי סעיף קטן (ג) או שסירב הרשם לרשום את בני הזוג במרשם לפי סעיף קטן (ד), רשאים הם להגיש לבית המשפט בקשה לאישור הרישום.

(א) כל חיקוק המתייחס לאיש ואישה הנשואים זה לזה יראו אותו כחל גם על בני זוג שנרשמו במרשם; אולם החיקוקים שמנויים בתוספת הראשונה לא יחולו עליהם אלא לאחר שחלפו 18 חודשים מיום שנרשמו במרשם או מהמועד שנרשם לפי סעיף 5(ו), המוקדם מבין השניים; בית המשפט רשאי להחיל את הוראות חוק הירושה, התשכ"ה-1965⁴, על בני זוג שנרשמו במרשם גם אם לא חלפו 18 חודשים, אם מצא כי בני הזוג חיו חיי משפחה במשך בית משותף במשך תקופה מצטברת של שלוש שנים לפני מותו של בן הזוג.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), החיקוקים המנויים בתוספת השנייה לא יחולו על בני זוג הרשומים במרשם; אולם אם אחד מבני הזוג נישא לאחר, נרשם כבן זוג של אחר או עבר לחיות יחד עם בן זוג אחר בישראל או במדינת חוץ לפני שההתקשרות הותרה ובני הזוג נמחקו מהמרשם, זכאי בן זוגו לתבוע פיצויים ללא הוכחת נזק בסך 50,000 שקלים חדשים אם עדיין לא עברו חמש שנים מהמועדים האמורים בסעיף קטן (א) או 100,000 שקלים חדשים אם עברו יותר מחמש שנים, נוסף לכל סעד אחר שהוא זכאי לתבוע.

(ג) בני זוג שרשומים במרשם חבים זה לזו במזונות לפי סעיפים 2א, 6 עד 18 ו-20 לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט-1959⁵.

(א) הרשם ימחק בני זוג מהמרשם באחד מן המקרים האלה:

(1) אחד מבני הזוג נפטר;

הדין החל על בני זוג 6.

מחיקה מן המרשם 7.

³ ס"ח התשכ"ה, עמ' 270.
⁴ ס"ח התשכ"ה, עמ' 63.
⁵ ס"ח התשי"ט, עמ' 72.

(2) בני הזוג הגישו בקשה לרשם להתיר את ההתקשרות ועברה חצי שנה מיום הגשת הבקשה, יזמין הרשם את בני הזוג להצהיר בפניו כי הם מסכימים להתיר את ההתקשרות וכי לא נישאו זה לזה לפי הדין האישי; נוכח הרשם באמיתות הצהרתם ובכך שכל אחד מבני הזוג הצהיר בפניו בהסכמה חופשית ובהבינו את משמעותה ותוצאותיה, יחתמו בני הזוג על הצהרתם בפני הרשם והוא יאשר את הצהרתם בחתימתו;

(3) בית משפט נתן פסק דין להתיר את ברית הזוגיות לפי סעיף 9;

(4) בני הזוג נישאו זה לזה לפי הדין האישי בישראל.

(ב) החליט הרשם למחוק את בני הזוג מהמרשם לפי סעיף קטן (א) ישלח אישור על המחיקה לבני הזוג ולפקיד הרישום.

(ג) החליט הרשם שלא למחוק את בני הזוג מהמרשם לפי סעיף קטן (א), רשאים הם להגיש לבית המשפט בקשה למחוק אותם מן המרשם.

8. בית המשפט לענייני משפחה סמכות ייחודית לדון בעניינים שבחוק זה. המוסמך

9. התרת ההתקשרות. בית המשפט רשאי להתיר את ההתקשרות ולהורות על מחיקת הרישום בשל בני הזוג במקרים אלה –

(1) ההתקשרות והרישום נעשו למראית עין לרבות משום שנוכח שלא התקיימו התנאים שבסעיף 2;

(2) בית המשפט נוכח כי במשך תקופה של שנה לא ניתן היה לאתר את בן הזוג ולהמציא לו את הבקשה לפי סעיף 2(7);

(3) בית המשפט נוכח כי לא ניתן לקבל את הסכמת בן הזוג להתרת ההתקשרות מחמת ליקוי נפשי או שכלי;

(4) אחד מבני הזוג הגיש תובענה ליישוב סכסוך, בין אם הוגשה בקשה לרשם לפי סעיף 2(7) ובין אם לא הוגשה בקשה לרשם, ובית המשפט עיכב את התרת ההתקשרות והפנה את בני הזוג לגישור או ליחידת הסיוע שליד בית המשפט ונמסר על ידם לבית המשפט כי בני הזוג לא הגיעו ליישוב הסכסוך, רשאי בית המשפט להתיר את ההתקשרות אם חלפה שנה מיום הגשת תובענה ואם נוכח כי קיים בין בני הזוג קרע שאינו ניתן לאיחוי או כי בני הזוג חיים בנפרד תקופה של שנה לפחות ולא נראה שיש סיכוי שהם ישובו לחיות יחד, אולם רשאי בית המשפט לעכב את התרת ההתקשרות עד שיתיימו ההליכים בתובענות בבית המשפט בעניינים הבאים, חלקם או כולם:

(א) הסדר יחסי הממון בין בני הזוג;

- (ב) החלטה הקשורה לאפוסטרופסות ולהחזקת הילדים ;
- (ג) כל עניין שלפי דין שלדעת בית המשפט מצדיק לעכב את התרת הקשר בין בני הזוג.
- שמירת דינים 10. (א) אין באמור בחוק זה כדי לפגוע בסמכותו הייחודית של בית דין דתי לדון בענייני נישואין וגירושין של בני זוג שהם בני העדה הדתית של בית הדין כאשר ההתקשרות שביניהם נעשית על פי ההלכה.
- (ב) לא יוכרו בציבור בני הזוג שלא נרשמו במרשם לאחר כניסתו של חוק זה לתוקף, אלא אם היו ידועים בציבור לפני כן.
- זכויות מוקנות 11. חוק זה אינו משנה זכויות של בני זוג אשר נרכשו לפני תחילתו אלא אם כן הסכימו בני הזוג אחרת בכתב.
- תקנות סדרי דין 12. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, ובכלל זה תקנות בעניינים הבאים :
- (1) סדרי הדין בפני בית המשפט או הרשם ;
- (2) קביעת אגרות בית המשפט או הרשם, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.
- תיקון חוק מרשם האוכלוסין 13. בחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה–1965 –
- (1) בסעיף 2(א)(7), במקום "נשוי, גרוש או אלמן" יבוא "או בן זוג";
- (2) בסעיף 15, אחרי פסקה (2) יבוא :
- "(2א) רישום של בני זוג לפי חוק ברית הזוגיות, התשס"ח–2008".
- תחילה 14. תחילתו של חוק זה ששה חודשים מיום פרסומו.
- תוספת ראשונה**
1. חוק האזרחות, התשי"ב–1952.⁶
2. חוק אימוץ ילדים, התשמ"א–1981.⁷
3. חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו–1996.⁸
4. חוק הירושה, התשכ"ה–1965, למעט דיני מזונות והעזיבון.

⁶ ס"ח התשי"ב, עמ' 146.

⁷ ס"ח התשמ"א, עמ' 293.

⁸ ס"ח התשנ"ו, עמ' 176.

5. חוק יחסי ממון בין בני הזוג, התשל"ג-1973, למעט האפשרות לערוך הסכם ממון כמשמעותו בחוק זה.

תוספת שניה

1. סימן ח' בפרק ח' לחוק העונשין, התשל"ז-1977.⁹
2. בפסקה (2) בהגדרה "הורה יחיד" בסעיף 1 לחוק משפחות חד הוריות, התשנ"ב-1992.¹⁰

דברי הסבר

הנישואין בישראל הם דתיים בלבד. בידוע שאין לכפות על אדם הליכים וטקסים דתיים בניגוד לאמונתו. רבים מאזרחי המדינה אינם יכולים או אינם רוצים להינשא בנישואין הדתיים. החוק יוצר מסלול מקביל ושווה זכויות וחובות שבאמצעותו יכולים איש ואישה אזרחי המדינה החפצים בכך ליצור הסכם זוגי שאינו יוצר נישואין על פי הדין הדתי. החוק מפרט את מכלול רכיבי ברית הזוגיות – ממינוי רשמי ברית הזוגיות ועד להליכי התרת הברית על ידי הרשם או בית המשפט. הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת העשרים ושתיים על ידי חבר הכנסת אביגדור ליברמן וקבוצת חברי הכנסת (פ/157/22).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ט בשבט התשפ"ג (20.02.2023)

⁹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

¹⁰ ס"ח התשנ"ב, עמ' 147.